

Fra oldtidsmark til villakvarter

Essay af Pauli Høegh - 1979

1979

Det er søndag, og det spæde forår er kommet til Tåsinge. Vi har haft en hyggelig frokostkomsammen med familien, og svoger og jeg står i forhaven og slår mave, mens damerne klarer opvasken.

For enden af vores blinde villavej ligger stadig et stykke landbrugsjord og venter på såmaskinen... og på udstykningen!

Marken skråner ret stejlt ned mod det gamle Vindeby og Svendborgsund. Fra den øverste ende, hvor vi står, og ned til den noget moseagtige nordlige del af jordstykket, er der en højdeforskel på ca. 18 meter.

Vinden er i vest, så vi står ved husets læside og labber i os af den gavmilde forårssol, mens vi nyder den smukke udsigt henover den glinsende, nyharvede ager. Over hustagene kan vi se skoven ved Christiansminde og Svendborg Havn.

Vi begynder at tale om landskabets form og om mosen i markens nordende. Vi ved,

at landskabet siden den sidste istid har sænket sig, så hvis der engang har været vand dernede, må det have været en såkaldt dødis sø, en enorm isklump i jorden, der efterhånden, som klimaet blev varmere, er smeltet til en ferskvandssø. Hvis vores teori er rigtig, har der sikkert levet stenalderfolk i området, og vi bestemmer os til at foretage en eftersøgningsrunde på skråningen.

Med solen og vinden i ryggen går vi langsomt ud over marken og begynder at samle sten. Det bliver til mange knæbøjninger for en fjern og ukendt fortid. Sten efter sten bliver samlet op og grundigt undersøgt, men intet af det, vi finder, bærer præg af menneskelig påvirkning.

En times tid senere sætter vi – lidt skuffede – kursen tilbage til parcelhuset og eftermiddagskaffen. Lidt god motion og frisk forårsluft er jo også dejligt... trøster vi os med! Jeg forsøger at få ild på piben i den skarpe vestenvind og sætter mig på hug og giver læ for tændstikken, men glemmer med ét alt om pibetobak og vestenvind; lige foran mig stikker et fint buet flintestykke op af mulden!

Det gjaldende jubelråb fra marken får havefolk i 300 meters omkreds til at indstille arbejdet og kigge undrende ned mod de dansende fjollerikker på skråningen. Jeg får stenen i hånden og renser den for jord, mens en kriblende varm glæde breder sig i mig. Øksens øverste ende mangler, men det buede og hulslebne skær er intakt trods århundreders angreb fra harve og plov. Vi sætter os på jorden og skiftes til at holde det ældgamle værktøj i hånden. Forbindelsen tilbage til vore forfædre bliver

Flintøksen.

knyttet af kontakten med stenen, og fantasien får frit løb. Vi kan næsten se flintsmeden kæmpe med sit genstridige materiale og høre hans præcise og rappe hug mod emnet.

Svogers lyriske gemyt bliver inspireret af stemningen, og han rejser sig midt i mulden og begynder at deklamere et digt af Johannes V. Jensen:

*Hvad hånden former er åndens spor.
Med flint har oldbonden tømret, kriget.
Hver spån, du finder i Danmarks jord
er sjæl af dem, der har bygget riget.
Vil selv du fatte
dit væsens rod,
skøn på de skatte
de efterlod!*

Med fornyet optimisme forsøger vi at finde mere, måske endda det manglende stykke af redskabet, men må snart tilbage til nutid og eftermiddagskaffe. Interesserede naboer og familiemedlemmer får allernådigst lov at se og røre klenodiet, inden det, som en nyfødt, bliver vasket, målt og vejet. Leksikon og gamle historiebøger granskes, så vi kan tidsfæste fundet. Vi tror, at øksen er fra yngre stenalder, nærmere betegnet som tragtbægerkulturen for ca. 5000 år siden.

Tragtbægerfolket er i denne periode indvandret sydfra, og via Jylland har de spredt sig videre mod øst. Klimaet var dengang mere menneskevenligt, fugtige milde vintre og varme tørre somre, og det uopdyrkede land gav rige muligheder for det agerbrugskyndige folk.

Landets oprindelige befolkning af jægere og fiskere måtte vige eller følge den nye livsform.

Vi forsøger også at bestemme redskabets funktion. Det buede skarpe skær leder tanken hen på træforarbejdning, måske bådebyggeri, mens et forslag om skrabning af dyrehuder bliver afvist af kaffebordets majoritet. Da skæret overhovedet ikke bærer præg af slid, må øksen være lagt i jorden som gravgods. Gra-

ven er i årenes løb blevet overpløjet utallige gange og gravgodset spredt over hele marken.

Fantasien tager igen magten fra os, og vi prøver at forestille os, at vi er til stede ved ceremonien, hvor den gamle og højtagtede stenalderbonde bliver gravlagt med rige gaver. Sædekorn og proviant i lerkar anbringes ved den dødes side og våben og værktøj, som smeden har udvalgt blandt sine bedste arbejder, bliver ofret til den sidste rejse mod det ukendte.

Således udvikler en almindelig søndag i april sig til et næsten håndgribeligt møde med vore fjerne forfædre. En god snak om livet dengang og nu giver stof til eftertanke... og fornyet tro på menneskeslægtens overlevelses-evne. Til en afveksling fra nutidens lidt dystre fremtidsperspektiver bliver tanken rettet mod fortiden og mod den lange række af slægtled, som under langt hårdere livsbetingelser trods alt kunne overleve og videregive livet til os!

2009

I år, 30 år efter fundet af stenøksen, er der intet tilbage af oldtidsmarken. En asfalteret vej er anlagt fra Vindeby Birkevej i østlig retning til Eskærvej. Nord og nordøst for vejen er hele området nu bebygget med villaer og rækkehuse, mange af dem med en formidabel udsigt mod Fyn. Alt i alt en positiv udvikling af området med tilflytning af mange unge familier med børn, som skaber nyt liv over tragtbæger-

Udsigt over oldtidsmarken, 1979.

Udsigten over den bebyggede mark, 2009.

folkets begravelsespladser. Men lidt vemodigt er det, at jeg ikke mere kan gå i furen efter Anker Madsens traktor, når han forårsplojede sin oldtidsmark, mens jeg dybt koncentreret spejdede efter flintsager.

Og til jer som bor der nu: »Hold godt ud-kig efter flint, når I graver urtehaven... så finder I måske en hilsen fra tragtbægerfolket!«

Pauli Høegh, født 1932 i Randers, folkepensionist og bosat på Tåsinge siden 1977. Bidragyder til novelleantologien »Arbejdsliv 2« (Fremad 1981), og artiklen »Den gamle protokol og nøgleromanen« i Tåsinge Årbog 1995. Vinder af Morgenpostens novellekonkurrence 1981. Har desuden skrevet adskillige artikler, digte og debatindlæg, fortrinsvis i den lokale Fyns Amts Avis.

Birkevejs forlængelse, 2009.